

На основу члана 4.8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02 и 13/03) и чл. 6. и 7. Правилника о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), рјешавајући по захтјеву “Независног оператора система у Босни и Херцеговини”, број: 33/07 од 29. октобра 2007. године, Државна регулаторна комисија за електричну енергију, на сједници одржаној 19. децембра 2007. године, донијела је

ОДЛУКУ

1. “Независном оператору система у Босни и Херцеговини” одређује се потребни годишњи приход за 2008. годину у износу од 5.465.986 КМ и утврђује тарифа за рад у износу од 0,0399 фенинга/kWh.
2. Тарифа из тачке 1. ове одлуке примјењује се за купце у Босни и Херцеговини који преузимају електричну енергију са мреже преноса, као и за власнике лиценце за дјелатност међународне трговине који декларишу извоз електричне енергије.
3. Регулаторна тијела за електричну енергију у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској, те надлежно тијело Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, користе тарифу одређену овом одлуком приликом одређивања тарифа за крајње купце, према структури тарифних елемената у оквиру поједних категорија потрошње.
4. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, примјењује се од 1. јануара 2008. године и биће објављена у “Службеном гласнику БиХ” и службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Одлука са образложењем доставиће се подносиоцу захтјева и умјешачима у тарифном поступку и објавити на интернет страници ДЕРК-а у року од 30 дана од дана доношења.

Образложење

Успостава “Независног оператора система у Босни и Херцеговини” (у даљем тексту: НОС БиХ) омогућена је доношењем Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02 и 13/03) и Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 35/04).

НОС БиХ је власник лиценце за обављање дјелатности независног оператора система, у складу са одлуком Државне регулаторне комисије за електричну енергију (у даљем тексту: ДЕРК), број: 05-28-007-16/06 од 28. јуна 2007. године (“Службени гласник БиХ”, број 54/07).

Тарифа за рад НОС-а БиХ је, према члану 22. *Методологије за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге* (“Службени гласник БиХ”, бр. 46/05 и 17/07) (у даљем тексту: *Тарифна методологија*), намијењена за покривање трошкова рада НОС-а БиХ који настају обављањем дјелатности прописаних чл. 2. и 7. Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 35/04).

Тарифа се, сходно члану 23. *Тарифне методологије*, утврђује на основу трошкова за обављање регулисане дјелатности и физичког обима услуга у оквиру регулисане дјелатности. Трошкови за обављање регулисане дјелатности и физички обим услуга који пружа регулисана компанија утврђују се на основу података садржаних у захтјеву

за одобрење тарифе. Код утврђивања тарифа ДЕРК може користити и додатне податке за које сматра да су потребни.

У складу са чланом 3. *Правилника о тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), НОС БиХ подноси ДЕРК–у захтјев за одобрење тарифа. НОС БиХ поднио је захтјев за одобравање тарифа број: 33/07 од 29. октобра 2007. године (запримљен 1. новембра 2007. године под бројем: 04-28-395/07). Захтјев је поднијет на обрасцима прописаним *Одлуком о одређивању образаца за достављање података у тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05) са потребним прилозима.

У складу са чл. 4. и 9. *Правилника о тарифном поступку*, исказани подаци морају бити јасно изложени, тако да омогућавају њихову потпуну идентификацију и морају пружити довољно информација да би се могла донијети одлука.

Разматрање захтјева за тарифе кроз поступак одобравања тарифа у највећој могућој мјери мора испоштовати основна начела која прописују да ће тарифе бити праведне и разумне, равноправне, засноване на објективним критеријима и на оправданим трошковима и одређене на транспарентан начин. Подносилац захтјева за одобрење тарифе дужан је доказати да предложена тарифа испуњава захтјеве из закона Босне и Херцеговине и правила и прописа ДЕРК–а.

Захтјев НОС–а БиХ наводи слиједеће трошкове и расходе за 2007. годину: трошкови материјала у износу 74.300 КМ, трошкови услуга 1.255.823 КМ, трошкови радне снаге 3.063.391 КМ, амортизација 934.454 КМ, трошкови камата 421.786 КМ, остали трошкови 588.558, остали расходи 6.000 КМ, тј. укупно трошкови и расходи 6.344.312 КМ, корекција потребног прихода у односу на протеклу годину 335.438 КМ, што чини укупно потребни годишњи приход од 6.679.750 КМ.

НОС БиХ у захтјеву, уз детаљније објашњење трошкова по ставкама, наводи да је укупни приход планиран тако да се њиме покрију укупни расходи и одређене кредитне и инвестиционе обавезе (Биланс успјеха, План инвестиција, План кредита) и отплата свих кредитних обавеза које, према плану отплате, доспијевају у 2008. години. Посебно наглашава алокацију кредита ЕБРД за SCADA систем са електропривредних предузећа у Босни и Херцеговини на НОС БИХ у 2008. године и кредита за куповину пословне зграде (у складу са купопродајним уговором) који би требао бити реализован у висини од 1.090.000 КМ, што онда захтијева стабилне изворе и осигурање властитих средстава за његову отплату.

Захтјев садржи и планирани физички обим услуга на преносној мрежи за 2007. годину, који се наслања на податке из Биланса електричне енергије на мрежи преноса БиХ за 2008. годину из новембра 2007. године. Испоруке са преносне мреже износе 11.045.616.075 kWh, од тога испоруке купцима на дистрибутивној мрежи 8.241.531.967 kWh и испоруке купцима директно прикљученим на преносну мрежу 2.804.084.108 kWh. Збир билансних вишкова свих електроенергетских субјеката у БиХ, умањен за испоруке домаћим електроенергетским субјектима, износи 2.647.910.000 kWh.

Захтијевана тарифа је однос потребног прихода и енергије коју преузимају домаћи купци увећане за декларисани извоз и износи 0,0463 pf/kWh. У захтјеву НОС–а БиХ стоји захтијевана тарифа од 0,0461 pf/kWh. Разлика произилази из различите процјене билансних вишкова у 2008. години. Величина од 2.647,91 GWh добијена је стриктном примјеном *Тарифне методологије*.

Након прегледа обимне документације, потпуност захтјева НОС–а БиХ је потврђена актом ДЕРК–а, број: 04-28-395-2А/07 од 20. новембра 2007. године, о чему је НОС БиХ обавијештен наредног дана дописом број: 04-28-395-3/07, па се у наставку

тарифног поступка могло приступити оцјени свих поднијетих доказа уз придржај права ДЕРК–а да тражи додатне податке и информације када то буде сматрао потребним.

Захтјев НОС–а БиХ је рјешаван спровођењем поступка формалне расправе, у свему према одредбама *Правилника о јавним расправама* (“Службени гласник БиХ”, број 38/055), према чијој је одредби члана 45. ДЕРК кратком обавијести у дневним новинама и на својој интернет страници упознао јавност са сажетком поднијетог захтјева и могућношћу заинтересованих чланова јавности да се непосредно упознају са захтјевом и упуте писане коментаре у вези са предметом тарифног поступка.

Обавијест за јавност је позвала и лица заинтересована да у поступку формалне расправе учествују као умјешачи да писмено докажу свој интерес, те најавила одржавање формалне расправе о захтјеву.

Након достављања захтјева за стицање статуса умјешача, ДЕРК је закључком број: 04-28-395-11/07 од 29. новембра 2007. године дозволио учешће у поступку у својству умјешача како би саслушао свједочења о позицијама и интересима слиједећих субјеката: ЈП Електропривреда Босне и Херцеговине д.д. – Сарајево, МХ “Електропривреда Републике Српске” – Матично предузеће, а.д. Требиње, ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар и Алуминиј д.д. из Мостара.

Умјешачи нису користили право да изврше непосредан увид у цјелокупну документацију захтјева за тарифе.

Иако је јавност позвана да може доставити коментаре на тарифни захтјев, ДЕРК до закључења рока за њихову доставу није примио нити један коментар од стране јавности.

Припремна расправа о поднијетом захтјеву Компаније одржана је 3. децембра 2007. године у Тузли. На припремној расправи утврђена је листа питања које је неопходно расправити и редослијед извођења расправних радњи.

На формалној расправи стране у поступку су презентовале своје доказе како би се утврдила истинитост њихових тврдњи. Обрађивано је свако од питања редом којим су и номинирана, најприје излагањем одговора подносиоца захтјева а потом излагањем коментара умјешача и водитеља поступка.

Коначан извјештај водитеља поступка описује ток поступка, понуђене доказе и утврђене чињенице, релевантне правне одредбе и препоруку члановима Комисије (у даљем тексту: Комисија) и достављен је странци у поступку актом ДЕРК–а, број: 04-28-395-31/07 од 12. децембра 2007. године, те трећим заинтересованим лицима који су доказали директан интерес да учествују у тарифном поступку и којима је такав статус правоваљано признат од стране ДЕРК–а.

Анализа трошкова и прихода, изложена у коначном извјештају водитеља потврђује, одбија или прилагођава појединачне ставке, величине или методе коришћене за припрему приједлога тарифе, у складу са дискрецијским правима ДЕРК–а у тарифном поступку.

Извјештај је требао да пружи разумну основу Комисији да на предоченим подацима, аргументима и појашњењима, те коментарима НОС–а БиХ (број: 3868/07 од 13. децембра 2007. године) и заинтересованих лица (ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар, коментари под бројем: И-5-7184/07 од 14. децембра 2007. године, МХ “Електропривреда Републике Српске” – Матично предузеће, а.д. Требиње, коментари под бројем: 11/08/2-2086-9/07 од 14. децембра 2007.

године, ЈП Електропривреда Босне и Херцеговине д.д. – Сарајево, коментари под бројем: 01-20611/07 од 14. децембра 2007. године), датим на приједлог овог извјештаја, након што их пажљиво размотри и процјени, донесе своју коначну одлуку о поднијетом захтјеву.

НОС БиХ у својим коментарима на коначан извјештај водитеља поступка у поступку одређивања тарифа за рад НОС–а БиХ-а и помоћне услуге износи да је под ставком *трошкова материјала* у захтјеву начинио грешку замијенивши износе одређених трошкова ове групе. Такође, сматра да ће се умањење *трошкова услуга* од 190.000 КМ одразити на висину издвајања за израду студија, јер до реалних уштеда на другим позицијама на може доћи. Умањење *осталих расхода* за износ од 48.700 КМ, донекле не би угрозило ову групу трошкова НОС–а БиХ, с обзиром да би се првенствено умањиле накнаде члановима управног одбора и путни трошкови у земљи и иностранству, али да треба уважити чињеницу да су потписаним уговорима о чланству у ентитетским привредним коморама створене обавезе по основу чланарине од 26.000 КМ. НОС БиХ појашњава да је у групи *финансијских трошкова* потребно планирати средства за камате ЕИБ кредита и да нема никакве недоумице да ће у 2008. години доћи до повлачења одређених средстава из овог кредита.

Коментари ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар, као умјешача, наводе да је потребно ограничити раст плата и броја уполслених у НОС–у БиХ и довести исти у релације са осталим дијеловима сектора тј. да су просјечна примања унутар НОС–а БиХ довољно велика и да их не треба повећавати, као ни достигнути ниво запослености с којим се могу обављати сви, реално предвидиви, пословни задаци. Умјешач сматра да би улагања у материјалне ресурсе требала бити више дефинисана, тако да држи потребним пролонгирати даљње задужење новим ЕИБ кредитом, а наредна улагања у управну зграду ограничити на неопходна.

ЈП Електропривреда Босне и Херцеговине д.д. – Сарајево у својим коментарима, као умјешач, даје оцјену да извјештај водитеља поступка реално одражава чињенице изнесене током поступка, те да су препоруке извјештаја прихватљиве.

У коментарима МХ “Електропривреда Републике Српске” – Матично предузеће, а.д. Требиње, као умјешача, констатује се непримјереним повећање трошкова радне снаге НОС–а БиХ. Наиме, умјешач тврди да је остварена просјечна бруто плата запосленика НОС–а БиХ у 2007. години за 250% већа од планиране просјечне бруто плате за 2008. годину запослених у електропривредним дјелатностима производње, дистрибуције и снабдијевања у Републици Српској, те да повећање трошкова радне снаге НОС–а БиХ са 2.394.975 КМ на 2.834.868 КМ на име 9 новопримљених радника није оправдано и предлаже да се за трошак радне снаге у 2008. години призна исти износ који је подносиоцу захтјева одобрен у 2007. години.

Комисија, дакле, мора усмјерити своја разматрања на све елементе у трошковној структури које је истицао подносилац захтјева, анализу трошкова и прихода изложену у коначном извјештају водитеља поступка као и коментаре подносиоца захтјева и умјешача подношених у току цијелог поступка, те цјеловитом обсервацијом одлучити о поднијетом захтјеву. Слиједом такве обавезе, Комисија излаже слиједећа своја становишта:

Без посебних објашњења, по основу *трошкова материјала*, НОС БиХ тражи износ од 74.300 КМ који је за 33,9% већи од процијењеног трошка у 2007. години. Нагло увећање на овој трошковној позицији се не може довести у везу ни са захтијеваним порастом броја запослених од цца 18% у односу на 2007. годину. Процјена остварења ових трошкова у 2007. години једнака је одобреним средствима од

стране ДЕРК–а, па је сасвим логично ниво трошкова довести у релацију са тренутним бројем запослених. Имајући у виду и да су трошкови материјала у 2006. години, када НОС БиХ није био у систему пореза на додатну вриједност (ПДВ), износили 45.389 КМ, разумно је трошкове материјала у 2008. години одобрити у висини приједлога водитеља поступка од 59.440 КМ, а што представља 80% од захтијеваног износа.

У оквиру *трошкова услуга*, Комисија не може прихватити констатацију НОС–а БиХ да ће се евентуално умањење на овој ставци, без могућности постизања реалних уштеда на другим позицијама у оквиру ове групе трошкова, одразити на висину издвајања за израду студија. Комисија подржава став водитеља поступка у смислу оцјене да су остварене одређене уштеде у 2007. години на позицији ових трошкова и да вјероватно ни у овој години неће бити утрошен износ који је намијењен за израду студија, те сматра оправданим одобрити 85% захтјеваног износа, тј. 1.067.450 КМ као износ одобрен у оквиру трошкова услуга који може реално покрити све трошкове, укључујући и израду одређених студија, планиране од стране НОС БиХ–а на овој позицији.

Приликом разматрања висине *трошкова радне снаге*, Комисија уважава аргументе које су износили умјешачи, као и приједлог водитеља поступка, да су просјечна примања унутар НОС–а БиХ довољно велика и да их у овом тренутку не треба даље повећавати. Комисија, такође, сматра да НОС БиХ треба постепено повећавати број радника у складу са преузимањем функција које су у његовој надлежности, те цијени да 2008. години може несметано обављати све задатке и са 55 просјечно запослених. Имајући у виду достигнути ниво просјечних примања и процијењени број запослених, ДЕРК за укупни трошак радне снаге у 2008. години одобрава износ од 2.634.473 КМ, што представља 86% захтијеваног износа од стране НОС–а БиХ.

По основу *амортизације*, а као посљедицу планираног активирања сталних средства из SCADA пакета током 2008. године, НОС БиХ је захтијевао знатно већи износ у односу на оцјену остварења у 2007. години. Очекујући да ће се планирано активирање нових сталних средстава НОС–а БиХ реализовати средином 2008. године, те имајући у виду масу сталних средстава активираних крајем 2007. године, Комисија у цјелости одобрава захтијевани износ за *трошак амортизације* у висини 934.454 КМ.

Финансијски трошкови су у захтјеву планирани у износу од 409.786 КМ а искључиво се односе на камате на кредите за улагања у планиране инвестиционе пројекте (комерцијални кредит за зграду, кредит ЕБРД–а за SCADA систем и ЕИБ кредит). Како је неспорно да ће се инвестиције НОС–а БиХ највећим дијелом рјешавати из кредитних средстава и свјесна чињенице да су поједини пројекти у поодмаклој фази (SCADA), Комисија одобрава *трошак камата* у износу 277.768 КМ истовремено потврђујући спремност да подносиоцу захтјева накнадно призна и стварне трошкове ЕИБ кредита настале у 2008. години ако се наведени кредит активира и започне његова отплата.

Комисија у потпуности подржава аргументацију водитеља поступка приликом обраде ставке *осталих трошкова* из захтјева НОС–а БиХ и потврђује одобрени износ од 107.256 КМ.

Уважавајући ставове умјешача који су, више пута током расправе, истицали потребу заустављања пораста трошкова па чак и смањења, поготово оних на које се може директно утицати од стране запослених, Комисија на позицији *осталих расхода* одобрава средства у нивоу 2007. године, тј. 430.000 КМ што износи 88% од захтијеваног износа.

Сходно члану 25. *Тарифне методологије*, подносиоцу захтјева се као оправдани трошак признаје и износ по основу обавезе плаћања регулаторне накнаде у висини од 42.906 КМ прописаној *Одлуком о утврђивању регулаторне накнаде за 2008. годину* (“Службени гласник БиХ”, број 93/07).

С обзиром да је Комисија прихватила цјелокупни захтијевани износ трошка амортизације од 934.454 КМ, а цјенећи, још увијек, неразјашњени статус дијела SCADA система који су платиле електропривреде у износу од 1.404.178 КМ, сматра се да је аликвотни дио тога у повећању амортизације за износ од 87.761 КМ, што се може третирати као приход од донација, па се за исти износ умањује потребни приход.

На основу изведених анализа захтјеваних трошкова и расхода подносиоца захтјева, Државна регулаторна комисија за електричну енергију као потребни годишњи приход “Независном оператору система у Босни и Херцеговини” у 2008. години утврђује и одобрава укупни износ од 5.465.986 КМ и тарифу за рад, на основу овако одобреног потребног прихода, у износу од 0,0399 pf/kWh. Појединачне компоненте потребног прихода Компанија је у обвези финансирати у оквирима овом одлуком одобрених вриједности, како слиједи:

Трошкови и расходи (КМ)	2007 тражено	2007 одобрено	2008 тражено	2008 одобрено
1	2	3	4	5
Трошкови материјала	65.300	55.505	74.300	59.440
Трошкови услуга	1.560.359	1.160.359	1.255.823	1.067.450
Трошкови радне снаге	2.990.810	2.377.975	3.063.391	2.634.473
Амортизација	457.644	297.500	934.454	934.454
Трошкови камата	159.830	92.285	421.786	277.768
Остали трошкови	110.527	99.474	107.256	107.256
Остали и ванредни расходи	493.978	424.821	487.302	430.000
Регулаторна накнада	65.000	36.550		42.906
Нераспоређене резерве	36.000			
Покриће вишка расхода над приходима из претходне године		12.845		
Средства резервисана за инвестиције		106.666		
1. Укупни трошкови и расходи	5.939.448	4.663.980	6.344.312	5.553.747
2. Остали приходи				87.761
Потребни приход (1.-2.)	5.939.448	4.663.980	6.344.312	5.465.986
Енергија (kWh)	13.470.474.350	13.470.474.350	13.747.881.968	13.693.526.075
Тарифа (pf/kWh)	0,0441	0,0346	0,0461	0,0399

Тарифа одређена у напријед наведеном износу, по увјерењу Комисије осигурава потребни приход за ефикасан, сигуран и поуздан рад НОС–а БиХ, односно омогућава покриће свих разумно насталих трошкова и расхода у пословању.

У оквирима разумног дискрецијског права Комисије да потврди репрезентативност и оправданост свих поднијетих података и тврдњи, да процјени

степен вјероватноће остварења свих прогнозираних трошкова и расхода, и у оквирима овлаштења ДЕРК–а да до објективизације увјета за прецизније одређивање тарифа исте одобрава и у складу са конкретним околностима у периоду подношења захтјева за одобрење тарифа (члан 21. *Тарифне методологије*), на основу свеобухватног разматрања свих доказа истакнутих у захтјеву, коначном извјештају водитеља поступка, коментарима подносиоца захтјева и заинтересованих лица (умјешача), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву.

Сходно члану 14. *Правилника о тарифном поступку*, подносилац захтјева као регулисани субјекат има обавезу осигурати приступ јавности званично одобреној тарифи тако да одлуком одобрена тарифа буде на располагању јавности у његовој главној канцеларији током радних дана и објављена на његовој интернет страници.

У складу са чланом 9.2 *Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини*, против одлуке о одобрењу тарифа може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана објављивања одлуке.

Број: 04-28-395-39/07

19. децембра 2007. године

Тузла

Предсједавајући Комисије

Мирсад Салкић